УДК 364.4-055.5:364.65
DOI https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-3-91-100

Краснова Наталія Павлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Лубни, Україна.
krasnova.natulya@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-5308-3909

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ СІМ'ЄЮ

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується суттєвими соціально-економічними перетвореннями, демографічними змінами, наслідками воєнних дій, вимушеним переміщенням населення, посиленням соціальної уразливості та зростанням психоемоційного навантаження на сім'ю. Зазначені процеси зумовлюють необхідність удосконалення підходів до організації соціальної роботи з різними категоріями сімей. Значна частина сімей перебуває у складних життєвих обставинах, що зумовлює потребу у застосуванні ефективних технологій соціальної підтримки, спрямованих не лише на подолання кризових ситуацій, а й на активізацію внутрішнього потенціалу сім'ї, відновлення її повноцінного соціального функціонування та запобігання повторному виникненню проблемних ситуацій.

За таких обставин кейс-технології набувають значення не лише окремого інструменту соціальної роботи, а й комплексної системи координованої підтримки, яка забезпечує можливість оперативного реагування на різноманітні потреби сім'ї, здійснення всебічної оцінки її ресурсів і проблем, реалізації принципів субсидіарності, партнерської взаємодії та індивідуального підходу, а також розроблення персоналізованого плану соціального втручання і безперервного соціального супроводу під час надання послуг (Тодорцева, 2020), а також зумовлюють необхідність системного та послідовного підходу до розв'язання наявних проблем (Артеменко, 2014).

Водночас кейс-технології орієнтовані на розв'язання соціально-психологічних і міжособистісних проблем, що потребують безпосередньої взаємодії між соціальним працівником та отримувачем соціальних послуг. Важливим складником їх застосування є визначення індивідуальних потреб особи або сім'ї, що дає змогу підвищити якість соціальних послуг та забезпечити адресну підтримку відповідно до конкретної життєвої ситуації. Отже, актуальність досліджуваної проблематики зумовлена необхідністю наукового обґрунтування можливостей використання кейс-технологій як сучасного інструменту соціальної роботи із сім'єю, здатного забезпечити комплексність, індивідуалізацію та результативність соціальної підтримки відповідно до сучасних суспільних викликів і потреб суспільства.

Аналіз сучасних наукових досліджень і публікацій свідчить про те, що визначена проблема активно досліджується у вітчизняній науковій літературі протягом останнього десятиліття.

Питання соціальної роботи із сім'єю знайшли відображення у дослідженнях І. Трубавіної, присвячених теоретико-методичним засадам соціальної роботи із сім'єю (Трубавіна, 2010), Т. Семигіної, яка розглядала сучасні моделі підтримки вразливих сімей та систему соціальних послуг (Семигіна, 2026), Т. Журавель, що досліджувала соціальну роботу і соціальний супровід сімей, які належать до уразливих категорій населення (Журавель, 2019), Г. Кучер, праці якої присвячено моделям

соціальної роботи у громаді із сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах, і розвитку сімейно орієнтованих соціальних послуг та ін. (Кучер, 2018).

Проблематика кейс-технологій, кейс-методу та кейс-менеджменту також стала предметом наукових пошуків багатьох українських дослідників. Так, З. Кияниця обґрунтувала технологію ведення випадку, особливості оцінювання потреб клієнта, планування та координації соціальних послуг (Кияниця, 2016); В. Багрій досліджувала роль психолога та фахівця із соціальної роботи як основних суб'єктів кейс-менеджменту у процесі соціального супроводу сім'ї та дитини (Багрій, 2018). Н. Гордієнко розглядала кейс-метод як ефективний засіб формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників і соціальних педагогів (Гордієнко, 2017); Н. Коса, Н. Кучумова вивчали особливості використання кейс-методу у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери (Коса, Кучумова, 2020). І. Суровцева, Т. Брєжнєва узагальнили вітчизняний досвід розвитку кейс-менеджменту у соціальній роботі, визначивши його як індивідуалізовану технологію оцінювання потреб клієнтів, координації соціальних послуг, моніторингу результатів і забезпечення міжвідомчої взаємодії (Суровцева, Брєжнєва, 2024).

Разом із тим аналіз наукових джерел засвідчує наявність суперечності між зростаючою потребою у комплексному та індивідуалізованому соціальному супроводі сімей і недостатнім рівнем методичного забезпечення використання кейс-технологій у практиці соціальної роботи. Незважаючи на значний інтерес науковців до цієї проблематики, питання застосування кейс-технологій саме у роботі із сім'ями залишаються недостатньо дослідженими, що й зумовило вибір теми цього дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності кейс-технологій як інструменту соціальної роботи у професійній діяльності фахівців соціальної сфери із сім'ями, а також розкриття особливостей їх використання у процесі соціальної роботи із сім'єю.

Методику дослідження становили аналіз наукової літератури, синтез для уточнення змісту поняття «кейс-технології», а також методи порівняння і систематизації різних кейсів з урахуванням їхніх цілей, форм реалізації, масштабів, функціонального призначення та ролі у практиці соціальної роботи із сім'єю.

Виклад основного матеріалу. Постійне збільшення кількості реальних і потенційних об'єктів соціальної роботи, зумовлене наслідками воєнних дій, вимушеним переміщенням населення, процесами старіння, розширенням причин і проявів соціального неблагополуччя, а також його негативних наслідків у поєднанні з обмеженими фінансовими ресурсами, що спрямовуються на розвиток соціальної сфери, та необхідністю протидії соціальному утриманству, визначає потребу держави у модернізації системи соціального захисту населення. Особливого значення набуває пошук ефективних механізмів надання соціальної допомоги сім'ям, які найбільше потребують підтримки (Кошеленко, 2023).

Сучасна ситуація в Україні характеризується значними економічними, соціальними та психологічними викликами, що негативно впливають на життя населення. Найбільш уразливими залишаються сім'ї, які втратили житло, рідних людей або зазнали фізичних і психологічних травм. За таких умов особливої актуальності набувають цінності соціальної роботи, а використання кейс-технологій у практичній діяльності соціальних працівників забезпечує системний і послідовний підхід до підтримки сімей. Застосування цієї технології дає можливість формувати індивідуальний план допомоги відповідно до потреб конкретної сім'ї та реалізовувати його через послідовні етапи, що охоплюють оцінювання потреб, планування заходів підтримки, координацію соціальних послуг, моніторинг їх реалізації та оцінювання отриманих результатів (Лисоконь, Василюк, 2024).

За своїм змістом і функціональним призначенням кейс-технології характеризуються чіткою змістово-процесуальною структурою, орієнтацією на досягнення визначених цілей,

багатофункціональністю, процедурною впорядкованістю, різноманітністю способів комунікації, а також можливістю використання цифрових технологій, зокрема електронних кейсів. До основних структурних компонентів кейс-технологій належать актуальність проблеми, визначення цільової групи, формулювання мети, змістове наповнення, постановка завдань, процесуальний компонент, який включає комплекс інтерактивних методів роботи із проблемною ситуацією, а також етапи й алгоритм реалізації, що охоплюють підготовчий, основний і завершальний періоди впровадження (Алєксєєнко, 2023).

Поняття «кейс», що походить від латинського слова «casus», тлумачиться як окремий випадок, подія або ситуація, яка має проблемний характер, викликає занепокоєння та потребує прийняття відповідного рішення (Спіріна, Бодня, 2023). Похідне поняття «кейс-технології» у широкому розумінні означає організацію роботи з конкретною проблемною ситуацією, хоча сучасні наукові підходи значно розширюють його змістове наповнення (Крупник, 2025). Залежно від поставлених завдань кейс-технології можуть використовуватися як засіб опису, аналізу, інтерпретації та пояснення конкретного випадку, як інструмент формування професійних знань і практичних умінь щодо роботи з проблемною ситуацією, а також як технологія реалізації практичних заходів, спрямованих на її розв'язання.

У контексті соціальної роботи із сім'єю, яка спрямована на забезпечення державної та недержавної підтримки сімей із метою досягнення належного соціального, матеріального й культурного рівня життя, поняття кейс-технологій трактується з двох основних позицій. З одного боку, вони розглядаються як система науково обґрунтованих знань про форми, методи, прийоми, способи та заходи надання соціальної допомоги або соціальних послуг сім'ям у конкретній проблемній ситуації (Marion, 2010). З іншого боку, кейс-технології визначаються як сукупність практичних форм і методів діяльності, які використовують фахівці соціальної сфери для всебічного аналізу реальних або змодельованих випадків із практики соціальної роботи із сім'ями, виявлення наявних проблем, розроблення можливих варіантів їх розв'язання, вибору найбільш ефективного способу практичної реалізації, а також формування професійних знань, умінь і навичок щодо застосування оптимальних методів роботи у кризових та проблемних життєвих ситуаціях.

Застосування кейс-технологій у соціальній роботі із сім'ями переважно здійснюється безпосередньо за місцем проживання отримувачів соціальної допомоги, тобто на рівні міста, окремого мікрорайону, села, територіальної громади або іншої локальної спільноти. Саме територіальна наближеність до сім'ї є однією з ключових переваг цього підходу, оскільки забезпечує своєчасне виявлення проблем, оперативне реагування на них та ефективну організацію соціальної підтримки. Кейс-технології орієнтовані на розв'язання проблем різних категорій сімей, зокрема сімей внутрішньо переміщених осіб, сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, неповних, неблагополучних, прийомних, сімей людей похилого віку та інших категорій населення, що потребують соціальної допомоги. Їх використання сприяє комплексному вивченню соціокультурних і сімейних умов, налагодженню взаємодії із найближчим соціальним оточенням сім'ї, забезпеченню системності соціальної роботи, а також активізації механізмів самодопомоги та взаємодопомоги.

Професійне використання кейс-технологій забезпечує реалізацію принципу адресності на всіх етапах соціальної роботи із сім'єю. Насамперед це передбачає орієнтацію на потреби конкретної сім'ї як отримувача соціальної допомоги або соціальних послуг. Водночас здійснюється планування та надання визначеного обсягу допомоги відповідно до індивідуальних особливостей сімейної ситуації із установленням необхідної періодичності її надання. Важливим складником є постійне оцінювання рівня та якості життя сім'ї, що дає змогу об'єктивно визначити її реальні потреби у підтримці. Окрім того, кейс-технології передбачають розроблення та реалізацію спеціальних соціальних заходів, спрямованих на

подолання виявлених проблем і забезпечення ефективного соціального супроводу.

У практиці соціальної роботи із сім'ями використовуються різні типи кейс-технологій. За характером спрямованості їх поділяють на об'єктно орієнтовані та суб'єктно орієнтовані. Об'єктно орієнтовані кейс-технології зосереджені на роботі з конкретною складною життєвою ситуацією сім'ї або її найближчим соціальним оточенням. Натомість суб'єктно орієнтовані кейс-технології спрямовані на аналіз випадків, пов'язаних із професійною діяльністю суб'єктів соціальної роботи, коли виникають організаційно-управлінські, психолого-педагогічні, фінансові, етичні чи інші проблеми у роботі фахівців соціальної сфери, представників соціально відповідального бізнесу, волонтерів та громадських організацій. Відповідно до мети використання у соціальній роботі із сім'ями розрізняють дослідницькі, навчальні та практичні кейс-технології.

Дослідницькі кейс-технології забезпечують отримання нових наукових знань про недостатньо вивчені напрями соціальної роботи із сім'ями. Їх застосування створює можливості для проведення якісних досліджень, опису, аналізу, інтерпретації та пояснення різних аспектів життєдіяльності й соціального самопочуття сімей, щодо яких теоретична база є обмеженою або недостатньо розробленою. Використання таких кейс-технологій доповнює результати, отримані за допомогою інших методів дослідження, зокрема спостереження, опитування, анкетування, тестування, біографічного методу та ін.

Так, під час дослідження життєвої ситуації конкретної неповної сім'ї, яка сформувалася внаслідок розлучення, втрати одного з батьків, народження дитини поза шлюбом або тривалого окремого проживання батьків, фахівець із соціальної роботи отримує можливість виявити причини виникнення проблем, визначити їхні наслідки та своєчасно розробити заходи, спрямовані на попередження подальшого ускладнення сімейної ситуації або її подолання. Аналогічно, у процесі роботи з багатодітною сім'єю незалежно від її складу, рівня благополуччя чи причин багатодітності застосування дослідницьких кейс-технологій дає змогу комплексно оцінити матеріальне становище сім'ї, особливості її соціального статусу, морально-психологічний клімат, а також визначити внутрішній потенціал сім'ї щодо подолання складних життєвих обставин.

Застосування об'єктно орієнтованих дослідницьких кейс-технологій має велике практичне значення, оскільки результати індивідуального дослідження стають підґрунтям для розроблення програми адресної соціальної підтримки сім'ї. Така програма може передбачати надання матеріальної допомоги, сприяння підвищенню рівня доходів шляхом активізації власних ресурсів сім'ї, розвиток її потенціалу до самодопомоги, а також налагодження взаємодії із соціальними службами, державними установами та громадськими організаціями, діяльність яких спрямована на поліпшення життєвої ситуації. Окрім того, об'єктно орієнтовані кейс-технології дають можливість здійснювати діагностику та аналіз утручань, що застосовуються у практиці соціальної роботи із сім'ями, визначати особливості їх реалізації, аналізувати механізми впливу та оцінювати досягнуті результати (NASW Standards for Social Work Case Management, 1992). Водночас вони є важливим інструментом моніторингу ефективності соціальної допомоги та соціальних послуг, основним показником результативності яких виступає успішне подолання сім'єю складної життєвої ситуації.

Використання дослідницьких кейс-технологій відкриває додаткові можливості для вивчення професійної діяльності фахівців із соціальної роботи, які працюють у центрах соціальних служб, територіальних установах соціального захисту населення, дитячих притулках, соціально-реабілітаційних центрах та інших спеціалізованих установах. Такий підхід дає змогу не лише описати й пояснити особливості їхньої професійної поведінки, а й проаналізувати суб'єктивні чинники, що впливають на процес прийняття рішень та організацію соціальної допомоги сім'ям.

Разом із тим дослідницькі кейс-технології не можуть забезпечити отримання вичерпної

інформації про все різноманіття проблемних ситуацій, що виникають у практиці соціальної роботи із сім'ями. Незважаючи на це, їх застосування на початкових етапах вивчення конкретної життєвої ситуації має суттєве значення. Вони сприяють науковому обґрунтуванню запропонованих рішень, удосконаленню теоретичних і методологічних засад соціальної роботи, формуванню методичного забезпечення діяльності фахівців, а також розробленню програм і моделей соціальної підтримки різних категорій сімей. Отже, функціональне призначення кейс-технологій у соціальній роботі із сім'ями значно ширше, ніж виключно проведення досліджень, оскільки вони поєднують науковий, практичний та організаційний компоненти.

Окрему групу становлять навчальні кейс-технології, що класифікуються відповідно до мети їх застосування. Їхню основу становлять реальні приклади з практики соціальної роботи з різними категоріями сімей, які не лише відображають конкретні життєві ситуації, а й сприяють їх глибокому аналізу, усвідомленню різноманітності соціальних проблем та можливих шляхів їх розв'язання (Павлик, 2017).

Залежно від категорії учасників, на яких спрямований освітній вплив, навчальні кейс-технології поділяються на такі, що призначені для підвищення професійної компетентності практикуючих фахівців соціальної роботи, підготовки студентів – майбутніх соціальних працівників, навчання представників соціально відповідального бізнесу, які надають підтримку сім'ям, розвитку професійних умінь волонтерів, залучених до соціальної допомоги, а також формування необхідних знань і практичних навичок у членів сімей та їхнього найближчого соціального оточення.

Передусім застосування навчальних технологій орієнтоване на розвиток професійної компетентності фахівців із соціальної роботи шляхом поглиблення знань щодо можливих способів розв'язання сімейних проблем і накопичення практичного професійного досвіду. Окрім того, навчальні кейс-технології широко використовуються у професійній підготовці студентів, які здобувають освіту за спеціальністю «Соціальна робота». Їх використання сприяє формуванню практичних умінь аналізувати проблемні ситуації, знаходити та обґрунтовувати альтернативні варіанти їх вирішення, розширювати пізнавальний інтерес до вивчення сімейної проблематики, а також поглиблювати розуміння теоретичних і практичних аспектів надання соціальної допомоги сім'ям. Не менш важливим напрямом є формування у членів сімей та їхнього найближчого соціального оточення необхідних знань, практичних умінь і навичок, що забезпечують здатність самостійно знаходити ефективні способи подолання складних життєвих обставин та сприяють розвитку самодопомоги і взаємодопомоги. Водночас навчальні кейс-технології використовуються для підготовки волонтерів і представників громадських організацій, удосконалення їхніх умінь щодо збору, аналізу та оцінювання інформації про життєву ситуацію сімей, а також розвитку здатності приймати обґрунтовані рішення, пов'язані з організацією соціальної підтримки.

Відповідно до функціонального призначення навчальні кейс-технології поділяються на аналітичні та оціночні, технології, спрямовані на формування навичок розв'язання проблем і прийняття рішень, а також технології, що використовуються для ілюстрування певної проблеми, способу її вирішення або окремої теоретичної концепції (Суровцева, Брєжнєва, 2024). Залежно від рівня складності кейсів виокремлюють технології, які навчають алгоритму прийняття рішень у конкретній ситуації, формують уміння здійснювати діагностику проблемної ситуації та самостійно визначати оптимальний варіант її розв'язання, а також технології, що розвивають здатність самостійно виявляти проблему, пропонувати альтернативні шляхи її вирішення, визначати необхідні ресурси та здійснювати їх аналіз.

Отже, навчальні кейс-технології забезпечують засвоєння комплексу професійно значущих знань, необхідних для ефективного розв'язання конкретних проблемних ситуацій (Сейко, Ситняківська, Павлик, 2021). Водночас вони сприяють розвитку аналітичного,

критичного, творчого та проблемно орієнтованого мислення, що є необхідною умовою професійної діяльності фахівців соціальної роботи під час вирішення складних життєвих ситуацій сімей та підвищення ефективності соціальної підтримки.

У сучасній практиці соціальної роботи дедалі ширше використовуються практичні кейс-технології, основним призначенням яких є адресне розв'язання проблем як окремих сімей, так і суб'єктів соціальної роботи, які забезпечують їх соціальну підтримку. Практичні кейси будуються на основі реальних життєвих ситуацій, тому характеризуються високим рівнем конкретизації, наочності та деталізації. Особливість їх застосування зумовлена різноманітністю проблем, що виникають у житті різних категорій сімей, а також багатоваріантністю можливих способів їх подолання, які нерідко мають неоднозначний характер. Саме тому практичні кейс-технології відрізняються від традиційних моделей тим, що орієнтуються не на пошук єдиного правильного рішення, а на розроблення кількох можливих варіантів подолання проблемної ситуації.

Практичні кейс-технології насамперед спрямовані на поглиблене вивчення професійної діяльності суб'єктів соціальної роботи із сім'ями та розвиток їхньої здатності ефективно виконувати професійні функції. Водночас вони забезпечують організацію колективної роботи, у межах якої об'єднуються зусилля фахівців із соціальної роботи, представників соціально відповідального бізнесу, волонтерів, громадських активістів і самих членів сімей для комплексного аналізу складних життєвих ситуацій, спільного пошуку, обговорення, розроблення та оцінювання практичних рішень, а також визначення механізмів їх реалізації. Окрім того, практичні кейс-технології передбачають створення та впровадження спеціалізованих програм, які, з одного боку, забезпечують надання соціальної допомоги сім'ям, а з іншого – сприяють професійній діяльності фахівців соціальної роботи та інших суб'єктів соціальної сфери, допомагаючи їм ефективно вирішувати суперечливі й проблемні питання, що виникають у процесі надання соціальної підтримки.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що кейс-технології є комплексним інструментом соціальної роботи, який забезпечує практичне застосування теоретичних знань для розв'язання актуальних проблем сімей. Вони класифікуються за різними критеріями, серед яких – цілі використання, спрямованість впливу, форми організації діяльності, методи реалізації та інші характеристики. Використання кейс-технологій суттєво підвищує адресність соціальної роботи із сім'ями та відкриває широкі можливості для їх багатоаспектного застосування у професійній практиці. Вони забезпечують комплексний аналіз, пояснення та розв'язання конкретних проблемних життєвих ситуацій сімей, а також випадків, що виникають у діяльності суб'єктів соціальної роботи. Окрім того, кейс-технології є ефективним засобом професійної підготовки й підвищення кваліфікації фахівців, розвитку компетентностей волонтерів, водночас вони забезпечують пошук, обґрунтування, вибір та практичну реалізацію найбільш ефективних рішень, спрямованих на подолання проблемних життєвих обставин сімей.

Перспектива подальших досліджень полягає у вдосконаленні методичного забезпечення застосування кейс-технологій, розробленні цифрових кейсів для роботи із сім'ями, дослідженні можливостей міжвідомчої взаємодії суб'єктів соціальної роботи та визначенні критеріїв оцінювання результативності кейс-технологій у системі соціальної підтримки сімей.

Література

1. Алєксєєнко Т. Розвивальний потенціал case-study (кейс-технології) у формуванні ключових компетентностей здобувачів освіти: до методичного інструментарію сучасного підручника. *Проблеми сучасного підручника*. 2023. Вип. 29. С. 5–13. DOI: https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-5-13

2. Артеменко І. Е. Підготовка менеджерів соціальної роботи до застосування кейс-менеджменту у роботі з клієнтами. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи.* 2014. Вип. 1(8). С. 12–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2014_1_4

3. Багрій В. Н. Психолог та спеціаліст з соціальної роботи як суб'єкти кейс-менеджменту у соціальному супроводі сім'ї та дитини. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна».* 2018. № 16. С. 106–114. URL: https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/6839

4. Гордієнко Н. Кейс-метод як засіб формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників у вищій школі. *Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка*. 2017. Вип. 4/36. С. 64–73. DOI: https://doi.org/10.24919/2313-2094.4/36.98548

5. Журавель Т. В. Соціальний супровід як технологія соціальної роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2019. № 158. С. 89–93.

6. Кияниця З. П. Застосування ведення випадку в соціальній роботі: міжнародний досвід, практика і перспективи в Україні. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (*Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). 2016. № 1. С. 254–263. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2016_1_49

7. Коса Н. С., Кучумова Н. І. Використання кейс-методу в процесі підготовки соціальних працівників у ЧНУ імені Ю. Федьковича. *Молодий вчений*. 2020. № 7(83). С. 184–190. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-7-83-40

8. Кошеленко К. Впровадження кейс-менеджменту у сферу соціальних послуг. *LB.ua.* Дорослий погляд на світ. 2023. URL: https://lb.ua/blog/kostjantyn_koshelenko/573956_vprovadzhennya_keysmenedzhmentu.html (дата звернення: 20.07.2026).

9. Крупник З. Кейс-менеджмент як управлінський метод соціальної роботи: теоретичний аспект. *Інноваційна педагогіка.* 2025. Вип. 86. Т. 1. С. 169–172. DOI: https://doi.org/10.32782/ip/86.1.31

10. Кучер Г. М. Інновації соціальної роботи в громаді із сім'ями, що опинилися в складних життєвих обставинах. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». 2018. Вип. 82, Т. 2. С. 207–212. URL: https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4627

11. Лисоконь І., Василюк Т. Технології кейс-менеджменту для соціального супроводу осіб, які постраждали від війни. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю від дня заснування Університету, м. Харків, 07 листопада 2024 р.* Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024. С. 163–165. URL: http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10929 (дата звернення: 20.07.2026).

12. Павлик Н. Теорія і практика організації неформальної освіти молоді. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 162 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/26013/1/Teoriya_Neformalna_Osvita.pdf (дата звернення: 20.07.2026).

13. Сейко Н., Ситняківська С., Павлик Н. Кейс-технології у білінгвальній підготовці фахівців соціальної сфери. *Соціальна робота та соціальна освіта.* 2021. Вип. 2/7. С. 241–250. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244844

14. Семигіна Т. В. Захист дітей і сімей в умовах збройних конфліктів: уроки міжнародних досліджень для української практики соціальної роботи. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук, м. Одеса, 14 серпня 2026.* Одеса, 2026. С. 110–120. URL: https://www.researchgate.net/publication/412350309

15. Спіріна Т., Бодня А. Кейс-менеджмент у роботі з уразливими групами населення. Ввічливість. *Humanitas.* 2023. Вип. 2. С. 145–150. DOI: https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.21

16. Суровцева І., Брєжнєва Т. Національний досвід кейс-менеджменту в соціальній роботі. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія «Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування».* 2024. Т. 1. Вип. 12. DOI: https://doi.org/10.31498/2617-2038.2024.12.320586

17. Тодорцева Ю. В. Кейс-менеджмент як метод соціальної роботи в процесі підготовки професійно мобільних майбутніх фахівців соціальної сфери. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. Вип. 69. Т. 3. С. 133–137. DOI: https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-3.27

18. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота із сім'єю в Україні: теоретико-методичні основи. *Соціальний педагог.* 2010. № 8(44). С. 21–31.

19. Marion C. Standarts of practice for case management. Case Management Society of America, 2010. 30 p.

20. National Association of Social Workers. NASW Standards for Social Work Case Management. Approved by the NASW Board of Directors, June 1992. URL: https://www.pantucek.com/seminare/cm_materialien/nasw_caseman.pdf (дата звернення: 20.07.2026).

References

1. Alieksieienko, T. (2023). Rozvyvalnyi potentsial case-study (keis-tekhnolohii) u formuvanni kliuchovykh kompetentnostei zdobuvachiv osvity: do metodychnoho instrumentariiu suchasnoho pidruchnyka [The developmental potential of case-study (case-technology) in the formation of key competencies of education seekers: to the methodological toolkit of a modern textbook]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems of the Modern Textbook, (29),* 5–13. DOI: https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-5-13 [in Ukrainian].

2. Artemenko, I. (2014). Pidhotovka menedzheriv sotsialnoi roboty do zastosuvannia keis-menedzhmentu u roboti z kliientamy [Preparing social work managers for the application of case management in work with clients]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy – Adult Education: Theory, Experience, and Perspectives, 1*(8), 12–19. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2014_1_4 [in Ukrainian].

3. Bahrii, V. N. (2018). Psykholoh ta spetsialist z sotsialnoi roboty yak subiekty keis-menedzhmentu u sotsialnomu suprovodi simi ta dytyny [Psychologist and social work specialist as subjects of case management in social support of family and child]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina" – Collection of scientific works of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University "Ukraine", (16),* 106–114. Retrieved from https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/6839 [in Ukrainian].

4. Hordiienko, N. (2017). Keis-metod yak zasib formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv i sotsialnykh pratsivnykiv u vyshchii shkoli [Case method as a means of forming professional competence of future social educators and social workers in higher education]. *Liudynoznavchi studii. Seriia: Pedahohika – Human Studies. Series of Pedagogy, (4/36),* 64–73. DOI: https://doi.org/10.24919/2313-2094.4/36.98548 [in Ukrainian].

5. Zhuravel, T. V. (2019). Sotsialnyi suprovid yak tekhnolohiia sotsialnoi roboty z simiamy v skladnykh zhyttievykh obstavynakh [Social support as a technology of social work with families in difficult life circumstances]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia: Pedahohichni nauky – Bulletin of the T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", (158),* 89–93 [in Ukrainian].

6. Kyianytsia, Z. P. (2016). Zastosuvannia vedennia vypadku v sotsialnii roboti: mizhnarodnyi dosvid, praktyka i perspektyvy v Ukraini [Application of case management in social work: International experience, practice and prospects in Ukraine]. *Naukovi zapysky. Seriia "Psykholoho-pedahohichni nauky" (Nizhynskyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia) – Research Notes. Series "Psychology and Pedagogy Research" (Nizhyn Mykola Gogol State University), (1),* 254–263. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2016_1_49 [in Ukrainian].

7. Kosa, N. S., & Kuchumova, N. I. (2020). Vykorystannia keis-metodu v protsesi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv u ChNU imeni Yu. Fedkovycha [The case-study in the social workers's teaching in Yuriy Fedkovych Chernivtsy National University]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist, 7*(83), 184–189. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-7-83-40 [in Ukrainian].

8. Koshelenko, K. (2023). Vprovadzhennia keis-menedzhmentu u sferu sotsialnykh posluh [Implementation of case management in the social services sector]. *LB.ua. Doroslyi pohliad na svit – LB.ua. An Adult Perspective on the World.* Retrieved from https://lb.ua/blog/kostjantyn_koshelenko/573956_vprovadzhennya_keysmenedzhmentu.html [in Ukrainian].

9. Krupnyk, Z. (2025). Keis-menedzhment yak upravlinskyi metod sotsialnoi roboty: teoretychnyi aspekt [Case management as a management method in social work: theoretical aspects]. *Innovatsiiinv pedahohika – Innovative Pedagogy, 86*(1), 169–172. DOI: https://doi.org/10.32782/ip/86.1.31 [in Ukrainian].

10. Kucher, G. M. (2018). Innovatsii sotsialnoi roboty v hromadi iz simiamy, shcho opynylysia v skladnykh zhyttievykh obstavynakh [Innovates of social work in the community with families who have leaded in complexive living circumstances]. *Zbirnyk naukovykh prats "Pedahohichni nauky" – Collection of scientific works "Pedagogical sciences", 82*(2), 207–212. Retrieved from https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4627 [in Ukrainian].

11. Lysokon, I., & Vasyliuk, T. (2024). Tekhnolohii keis-menedzhmentu dlia sotsialnoho suprovodu osib, yaki postrazhdaly vid viiny [Case management technologies for social support of war-affected individuals]. In: *Suchasni realii ta perspektyvy sotsialnoho vykhovannia osobystosti v riznykh sotsialnykh instytutsiiakh – Contemporary Realities and Prospects for Social Education of the Individual in Various Social Institutions.* (pp. 163–165). Kharkiv: KhNPU imeni H. S. Skovorody. Retrieved from http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10929 [in Ukrainian].

12. Pavlyk, N. (2017). Teoriia i praktyka orhanizatsii neformalnoi osvity molodi [Theory and practice of organizing non-formal education for youth]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. Retrieved from http://eprints.zu.edu.ua/26013/1/Teoriya_Neformalna_Osvita.pdf [in Ukrainian].

13. Seiko, N., Sytniakivska, S., & Pavlyk, N. (2021). Keis-tekhnolohii u bilinhvalnii pidhotovtsi fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Case technologies in bilingual training of social sphere specialists]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social Work and Social Education, (2/7),* 241–250. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244844 [in Ukrainian].

14. Semigina, T. V. (2026). Zakhyst ditei i simei v umovakh zbroinykh konfliktiv: uroky mizhnarodnykh doslidzhen dlia ukrainskoi praktyky sotsialnoi roboty [Protection of children and families in armed conflicts: Lessons of international research for Ukrainian social work practice]. In: *Innovatsiini tendentsii sohodennia v sferi pryrodnychykh, humanitarnykh ta tochnykh nauk – Today's innovative trends in the field of natural sciences, humanities and exact sciences.* (pp. 110–120). Odesa. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/412350309 [in Ukrainian].

15. Spirina, T., & Bodnia, A. (2023). Keis-menedzhment u roboti z vrazlyvymy hrupamy naselennia [Case management in working with vulnerable population groups]. *Vvichlyvist – Humanitas, (2),* 145–150. DOI: https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.21 [in Ukrainian].

16. Surovtseva, I., & Brezhnyeva, T. (2024). Natsionalnyi dosvid keismenedzhmentu v sotsialnii roboti [National experience of case management in social work]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu – Bulletin of Pryazovskyi State Technical University, 1*(12). DOI: https://doi.org/10.31498/2617-2038.2024.12.320586 [in Ukrainian].

17. Todortseva, Yu. (2020). Keis-menedzhment yak metod sotsialnoi roboty v protsesi pidhotovky profesiino mobilnykh maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Case management as a method of social work in the process of training professionally mobile future specialists in the social sphere]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and General Secondary Schools, 69*(3), 133–137. DOI: https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-3.27 [in Ukrainian].

18. Trubavina, I. (2010). Sotsialno-pedahohichna robota iz simieiu v Ukraini: teoretyko-metodychni osnovy [Social-pedagogical work with the family in Ukraine: Theoretical and methodological foundations]. *Sotsialnyi pedahoh – Social educators, 8*(44), 21–31 [in Ukrainian].

19. Marion, C. (2010). Standarts of practice for case management. Case Management Society of America [in English].

20. National Association of Social Workers. (1992). NASW Standards for Social Work Case Management. Approved by the NASW Board of Directors, June 1992. Retrieved from https://www.pantucek.com/seminare/cm_materialien/nasw_caseman.pdf [in English].

Краснова Н. П. Кейс-технології як інструмент соціальної роботи із сім'єю

У статті надається теоретичне обґрунтування сутності кейс-технології як інструменту соціальної роботи у професійній діяльності фахівців соціальної сфери із сім'єю, що відрізняється змістово-процесуальним тематичним структуруванням, підпорядкуванням певним цілям, багатозадачності та процедурної визначеності. Охарактеризовано об'єктно орієнтовані (робота з окремою складною життєвою ситуацією сім'ї), суб'єктно орієнтовані (робота з випадками суб'єктів соціальної роботи з сім'єю) кейс-технології. Визначено та розкрито типологію кейс-технології у роботі із сім'єю фахівців із соціальної роботи, що вміщують: дослідницькі, які надають можливість зробити розвідки, опис, розуміння, пояснення аспектів життєдіяльності сімей та які є інструментом моніторингу ефективності надання соціальної допомоги та послуг сім'ї; навчальні кейс-технології, в основі котрих поширені приклади з практики соціальної роботи із сім'ями різних типів, що спрямовані на розвиток професійних компетенцій фахівців, практичних навичок і вмінь пошуку та вироблення альтернативних рішень та розвиток у членів сімей знань, навичок та вмінь, само-і взаємодопомоги; практичні кейс-технології, які спрямовані на пізнання діяльності суб'єктів соціальної роботи із сім'єю та набуття ними здатності до оптимальної роботи, пошуку, вироблення та оцінки спільних практичних рішень виявлених проблем та алгоритмів їх реалізації, розроблення та застосування спеціалізованих програм.

Ключові слова: кейс, кейс-технології, соціальна робота, сім'я, типологія кейс-технології соціальної роботи із сім'єю.

Krasnova N. P. Case technology as a tool for social work with the family

The article provides a theoretical justification of the essence of case technology as a tool for social work in the professional activities of social workers with the family, which is characterized by content-processual thematic structuring, subordination to certain goals, multitasking and procedural certainty. Object-oriented (work with a separate complex life situation of the family); subject-oriented (work with cases of subjects of social work with the family) case technologies are characterized. The typology of case technology in the work with the family of

social workers is defined and disclosed, which include: research, which provide an opportunity to conduct research, describe, understand, explain aspects of the life of families and which are a tool for monitoring the effectiveness of providing social assistance and services to the family; educational case technologies, based on widespread examples from the practice of social work with families of various types, aimed at developing professional competencies of specialists, practical skills and abilities to search and develop alternative solutions and developing knowledge, skills and abilities, self- and mutual assistance among family members); practical case technologies, aimed at understanding the activities of subjects of social work with families and acquiring their ability to work optimally, search, develop and evaluate joint practical solutions to identified problems and algorithms for their implementation, development and application of specialized programs.

Key words: case, case technologies, social work, family, typology of case technologies of social work with families.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 22.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.10.2026